

Budgettaire keuzes

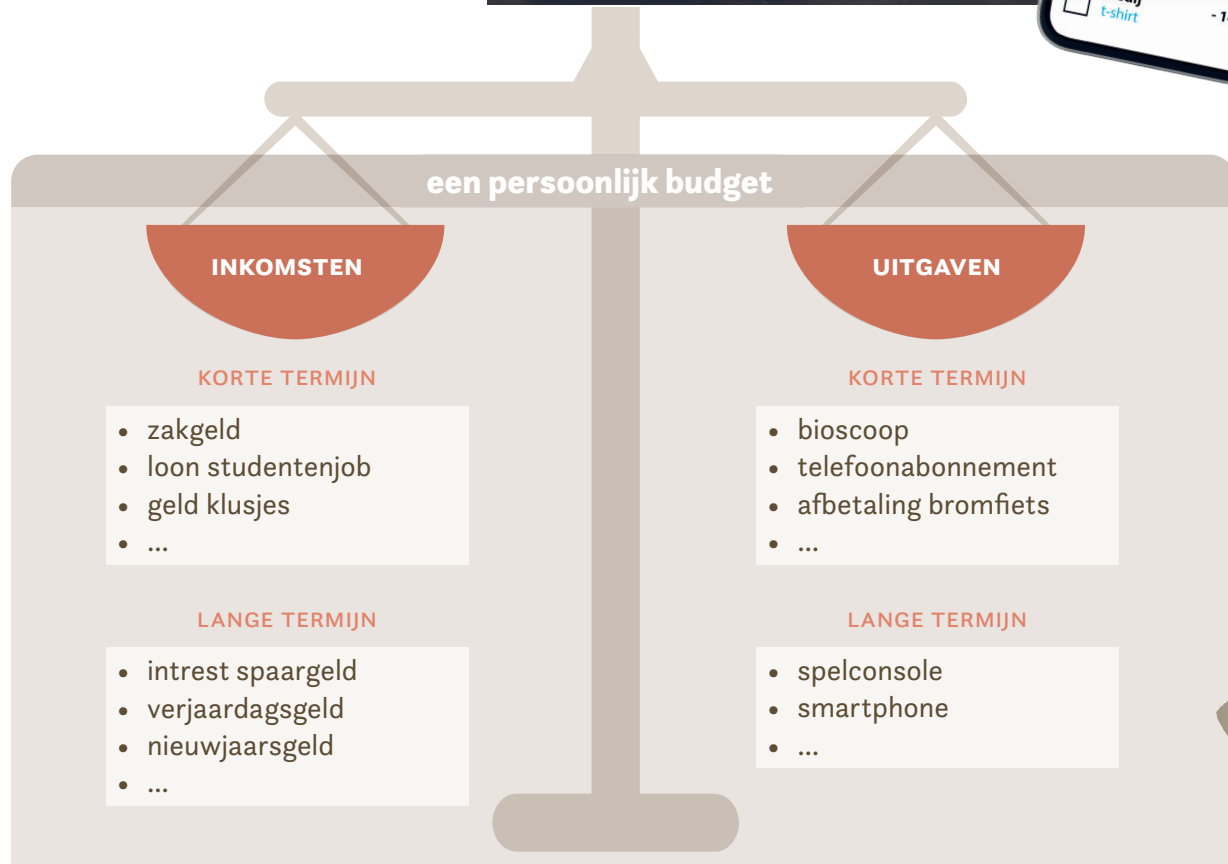
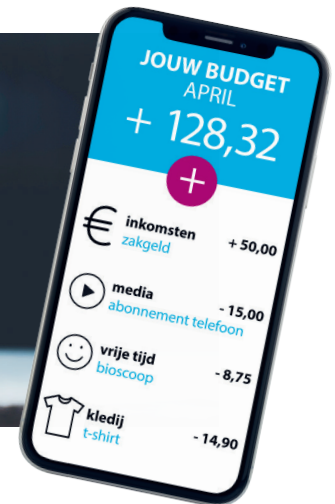
Hoe maak je doordachte budgettaire keuzes?

Info	2
1 Een persoonlijk budget beheren	
2 Sparen of lenen?	
3 Goede keuzes maken	
Opdrachten	6
Synthese	11
Test jezelf	12

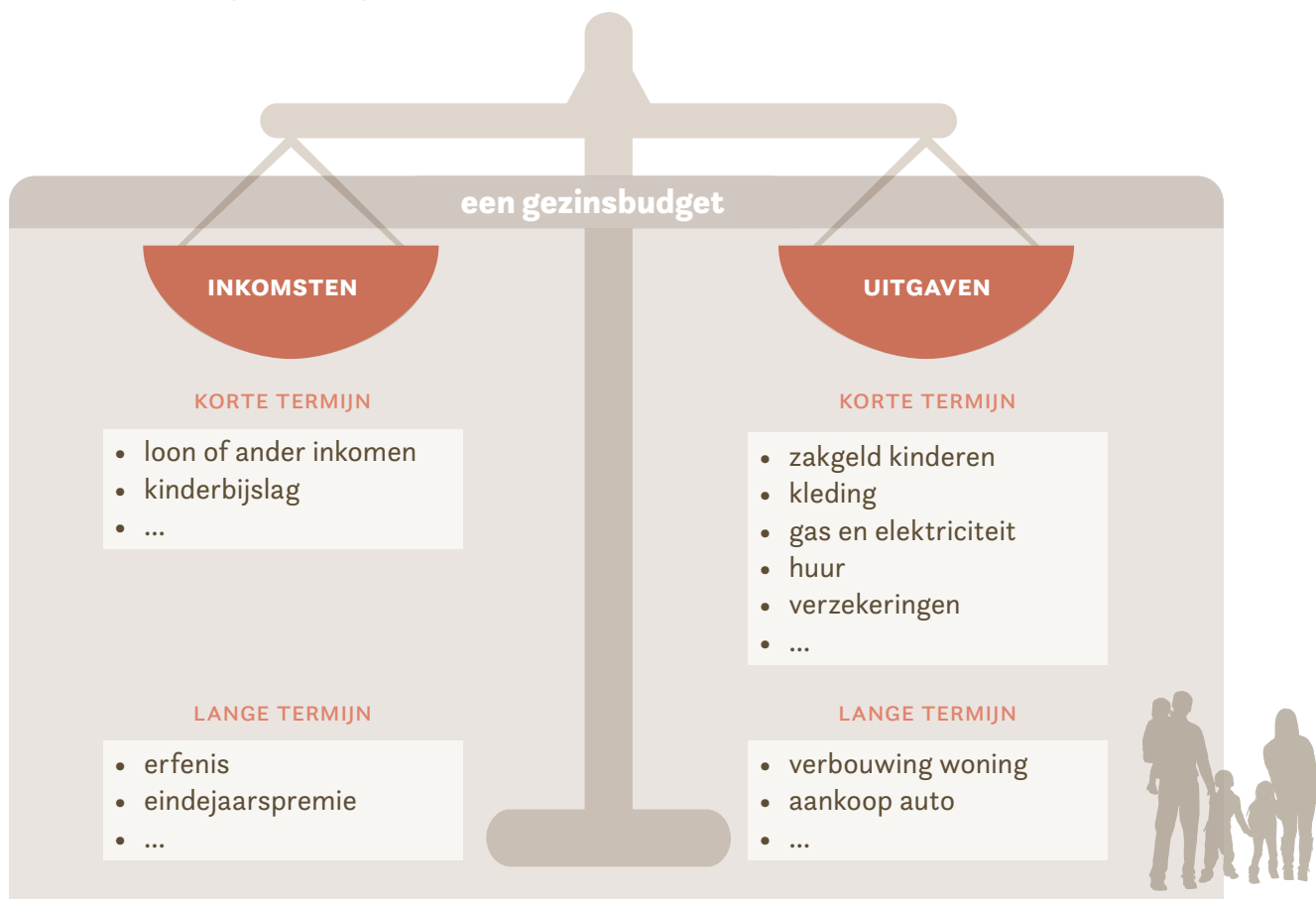
1 Een persoonlijk budget beheren

Om geld uit te geven, moet je over voldoende inkomsten beschikken. Daarom maak je best een overzicht van al je geplande inkomsten en uitgaven: een persoonlijk budget.

Inkomsten en uitgaven verdeel je onder naar tijdsduur. Inkomsten op korte termijn krijg je binnenkort of komen elke week, maand of jaar terug. Inkomsten op lange termijn komen een enkele keer of af en toe voor. Uitgaven op korte termijn moet je meteen betalen of komen regelmatig terug. Uitgaven op lange termijn komen af en toe voor, meestal moet je hier ook voor sparen. Zo kun je bijvoorbeeld het geld van je studentenjob (korte termijn) gebruiken voor een uitgave op lange termijn, bijvoorbeeld de aankoop van een scooter.

Ook je ouders hebben er alle belang bij om een budget op te maken. Zij hebben een groter inkomen dan jij, maar daar staat tegenover dat ze ook heel wat meer en grotere uitgaven doen.

Het gezinsbudget heeft ook een invloed op je persoonlijk budget. Ouders met een krap budget kunnen hun kinderen minder zakgeld geven. Het kan helpen als je zelf wat kunt verdienen. Ook jouw keuzes hebben een invloed op het gezin. Omdat je minderjarig bent, kun je niet alleen een verzekering afsluiten voor een bromfiet en geen smartphone op afbetaling kopen.

Door je persoonlijke administratie goed bij te houden, krijg je een beter zicht op je financiële mogelijkheden. Dat verkleint ook de kans dat je plots voor verrassingen komt te staan en geld tekortkomt.

- Ik kan beslissen of ik voldoende inkomsten heb op korte en lange termijn om een uitgave te doen.
- Ik kan de inkomsten en uitgaven op korte en lange termijn van mijn persoonlijk budget beheren.
- Ik kan kritisch naar mijn persoonlijk budget kijken en bijsturen als dat nodig is.
- Ik kan beoordelen of er aan goede persoonlijke administratie wordt gedaan.

2 Sparen of lenen?

Heb je meer inkomsten dan uitgaven, dan kun je sparen. Heel wat jongeren sparen om:

- een reserve aan te leggen voor onverwachte uitgaven, zoals na het verlies van de smartphone of als de laptop het begeben heeft;
- een toekomstige aankoop te kunnen doen, zoals een bromfiets, een elektrische step of tickets voor een festival;
- later een grote uitgave te kunnen doen, zoals voor de studies hoger onderwijs, een auto of een huis.

Er zijn vele manieren om te sparen. Zo kun je elke maand een vast bedrag van je zakgeld en/of vakantiejob opzijleggen, of het geld dat je op het einde van de maand overhoudt aan de kant leggen. Het geld dat je spaart, kun je thuis bewaren of op een rekening bij de bank.

	spaarvormen			
	thuis bewaren	zichtrekening	spaarrekening	termijnrekening
RISICO	kans op diefstal	veilig	veilig	veilig
BESCHIKBAARHEID	onmiddellijk	onmiddellijk	onmiddellijk	niet beschikbaar voor bepaalde tijd
RENDEMENT	geen intrest	geen intrest	bepaalde intrest	iets hogere intrest

Voor grote uitgaven heb je vaak onvoldoende geld. Je kunt dan geld lenen. Voor je een lening afsluit, is het nuttig om te kijken naar je persoonlijk budget. Zo kun je berekenen hoeveel geld je ter beschikking hebt om de lening terug te betalen. Een goed opgemaakt budget toont je terugbetalingscapaciteit: het maximale bedrag dat je kunt besteden aan de aflossing van je lening.

$$\text{terugbetalingscapaciteit} = \text{maandelijkse inkomsten} - \text{maandelijkse uitgaven}$$

Slaag je er niet in om je budget onder controle te krijgen, dan kun je hulp zoeken. Wellicht kun je bij je ouders terecht. Verder bieden organisaties zoals Awel, het Jongeren Adviescentrum (JAC), het Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn (OCMW) en het Centrum Algemeen Welzijnswerk (CAW) professionele hulp. Zij kunnen een antwoord geven op je vragen en die van je ouders.

LUISTERT NAAR
KINDEREN EN JONGEREN
BEL 102 / AWEL.BE

- Ik kan motiveren waarom sparen belangrijk is.
- Ik kan motiveren waarom ik wel of niet zou lenen.
- Ik kan beoordelen welke spaarvorm in een bepaalde situatie de beste is.
- Ik kan beoordelen of iemand voldoende terugbetalingscapaciteit heeft om een lening aan te gaan.
- Ik kan aangeven bij wie ik terecht kan voor informatie of hulp als ik mijn budget niet onder controle krijg.

3 Goede keuzes maken

Een nieuwe game kopen, naar de bioscoop gaan, je nieuwe sneakers aanschaffen, iets gaan drinken met vrienden ... Fijn om te hebben of te doen, maar er hangt telkens een prijskaartje aan vast. Alles kopen en doen wat je wilt, dat is onmogelijk: je moet keuzes maken.

Heb je jezelf al eens afgevraagd of elke aankoop noodzakelijk is? Je kunt veel geld uitsparen door een uitgave niet te doen. Zo voorkom je ook verspilling. Anderzijds kan het gebeuren dat je bereid bent om iets meer te betalen, omdat het product dat je wilt kopen duurzaam is. Zo denk je aan de toekomst van jezelf en van de planeet.

- Ik kan oordelen of een aankoop noodzakelijk is.
- Ik kan oordelen of het product dat ik aankoop duurzaam is.
- Ik kan mijn keuze voor een aankoop beargumenteren.
- Ik kan beslissen of ik een aankoop kan doen, rekening houdend met mijn persoonlijk budget en het gezinsbudget.

O

opdrachten

OPDRACHT 1 Vergelijk het budget van deze 15-jarigen voor de maand oktober.

Inkomsten en uitgaven van Steffi

inkomsten deze maand

- weekendwerk in de plaatselijke supermarkt: € 90,00

uitgaven deze maand

- aankopen na school (chocoladereep, zakje chips, tijdschrift, snoep ...): € 31,99
- traktatie verjaardag drankjes jeugdhuis: € 34,00
- lidgeld ruitclub: € 40,00

Als Steffi geld over heeft op het einde van de maand, zet ze het geld op haar spaarrekening. Zo krijgt ze op het einde van het jaar een beetje intrest. Ze spaart om nieuwe sneakers van Nike te kopen: € 64,95.

doc. 1

Inkomsten en uitgaven van Djairo

inkomsten deze maand

- zakgeld ouders: € 80,00
- zakgeld peter: € 15,00

uitgaven deze maand

- **gsm-abonnement**: € 15,00
- **inkom klasfuij**: € 6,00
- **drankkaart klasfuij**: € 10,00

Djairo probeert spaarzaam te zijn, want hij wil graag een longboard kopen (€ 81,90).

doc. 2

a Zet de inkomsten en uitgaven van Steffi op de juiste plaats in de tabel.

	INKOMSTEN	UITGAVEN
korte termijn	<i>loon weekendwerk</i>	<i>chocolade, chips, tijdschrift, snoep</i>
		<i>jeugdhuis</i>
		<i>lidgeld ruitclub</i>
lange termijn	<i>intrest spaarrekening</i>	<i>aankoop sneakers</i>

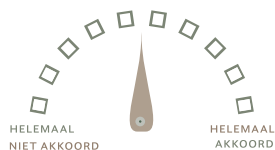
- b Markeer bij Djairo (doc. 2) een voorbeeld van een eenmalige kost in het groen en een terugkerende kost in het blauw.
- c Bereken het budget voor deze maand van Steffi en Djairo (in euro).

	STEFFI 	DJAIRO
1 totale inkomsten (in euro)	90,00	95,00
2 totale uitgaven (in euro)	- 105,99	- 31,00
3 saldo (in euro)	- 15,99	64,00
4 Is het budget in evenwicht?	neen	ja
5 Geef aan elk van hen een budgettip.	<i>Steffi zou minder geld kunnen uitgeven aan aankopen na schooltijd.</i>	<i>Djairo kan het geld dat hij overhoudt op zijn spaarrekening plaatsen.</i>
6 Wat kunnen Steffi en Djairo doen als ze een grotere aankoop plannen?	<i>Steffi kan een extra weekend werken in de supermarkt.</i>	<i>Djairo kan een weekendjob doen of een maand niet uitgaan.</i>

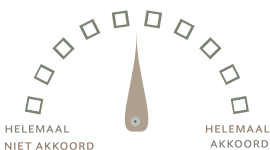
- d Bij wie kan Steffi langsgaan voor tips om haar budget in evenwicht te krijgen?
- vriend of familielid
  - professionele hulp: eerstehulpbijschulden.be, CAW, OCMW
- e De papa van Djairo verliest zijn werk. Daardoor geven Djairo's ouders de komende maanden geen zakgeld meer.
- Hoe kan hij extra inkomsten bekomen?
Hij kan extra klusjes doen of een weekendjob zoeken.
  - Hoe kan hij zijn uitgaven bijsturen?
Hij kan schrappen in zijn uitgaven, eventueel een goedkoper gsm-abonnement nemen of zijn grote aankoop nog wat uitstellen.
- f Hoe kan Steffi het overzicht houden over haar persoonlijke administratie?
- Verzamel alle facturen van de voorbije maand.
  - Betaal op een vaste dag.
  - Kies een manier van betalen die bij jou past: met de smartphone, aan het loket, via selfbanking ...

OPDRACHT 2 **Motiveer waarom sparen belangrijk is. Motiveer ook waarom je ervoor kiest om geld te lenen of net niet.**

- a Lees de stellingen en kruis jouw mening aan.
b Bespreek daarna je keuzes.

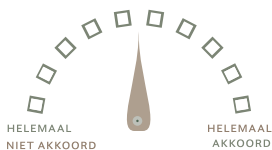
Sparen vind ik nutteloos.
Dat doe ik later wel.

Als je geld moet lenen,
kun je niet goed met geld
omgaan.

Ik zou me schamen als ik
schulden zou hebben.

Hoe je met geld omgaat,
hangt af van hoe je ouders je
met geld leerden omgaan.

Het geleende geld van je
ouders moet je niet altijd
terugbetalen: ze vergeten het
toch altijd terug te vragen.

OPDRACHT 3 **Markeer welke spaarvorm het meest geschikt is.**

Joren heeft zijn oog laten vallen op een nieuwe spel-console. Jammer genoeg heeft hij de afgelopen tijd niet zoveel gespaard. Gelukkig is hij net verjaard. Het geld dat hij heeft gekregen, zet hij opzij, maar ook dan heeft hij nog niet genoeg. Hij wil die spel-console zo graag dat hij besluit om elke maand de helft van zijn zakgeld te sparen

doc. 3

- thuis bewaren
- zichtrekening
- spaarrekening
- termijnrekening

Sparen is niet de sterkste kant van Mila. Meestal is haar zakgeld op het einde van de maand op. Omdat ze graag toch wat meer zou willen uitgaan, beslist ze om een weekendjob te doen. Ze neemt zich voor om de helft van wat ze verdient te gaan sparen.

doc. 4

- thuis bewaren
- zichtrekening
- spaarrekening
- termijnrekening

In het begin van elke maand zet Anouar € 10,00 van zijn zakgeld opzij. Ook het geld dat hij krijgt voor zijn verjaardag of op feestdagen spaart hij liever dan het uit te geven. Ondertussen heeft hij al zo'n € 1 000,00 bij elkaar gespaard. Dat geld zou hij graag wat meer willen laten opbrengen. Anouar spaart om een eerste auto te kunnen betalen binnen enkele jaren.

doc. 5

- thuis bewaren
- zichtrekening
- spaarrekening
- termijnrekening

OPDRACHT 4 Oordeel of Vince voldoende terugbetalingscapaciteit heeft om op de volgende aanbieding in te gaan.

Aanbieding smartphone

Vince krijgt van zijn ouders € 40,00 zakgeld per maand. Om de twee weken werkt hij in het weekend als afwasser in een plaatselijk restaurant. Daarmee verdient hij telkens zo'n € 50,00.

Zijn maandelijkse uitgaven:

- € 15,00 voor zijn telefoonabonnement;
- € 65,00 voor uitgaan, iets drinken met vrienden, naar de film gaan ...;
- € 20,00 voor een nieuwe game;
- € 30,00 om iets te eten en drinken na schooltijd.

Alle vrienden van Vince hebben ondertussen een nieuwe smartphone. Hij wil niet achterblijven, maar heeft nog niet genoeg kunnen sparen. In een advertentie ziet hij de smartphone die hij heel graag wil.

AANBIEDING

Smartphone XXL

€ 499,99

€ 59,00

+ abonnement
€ 35,99/maand*

- ✓ 4 GB data
- ✓ 120 min bellen
- ✓ onbeperkt sms'en

* gedurende 24 maanden

DOC. 6

- a Welke kost is eenmalig in deze aanbieding?
de aankoop van de smartphone voor € 59,00
- b Welke kost is terugkerend in deze aanbieding?
het maandelijks abonnement van € 35,99
- c Hoeveel bedragen de maandelijkse inkomsten van Vince?
€ 140,00
- d Hoeveel bedragen de maandelijkse uitgaven van Vince?
€ 130,00
- e Heeft Vince voldoende terugbetalingscapaciteit om op deze aanbieding in te gaan? Verklaar.
Zijn huidig telefoonabonnement van € 15,00 valt weg. Voor het nieuwe abonnement, met afbetaling van zijn smartphone, betaalt hij € 35,99. Dat is € 20,99 meer. Hij had maandelijks slechts € 10,00 over en kan met zijn huidige inkomsten en uitgaven niet op de aanbieding ingaan.

OPDRACHT 5 **Beargumenteer de keuze die je maakt bij de aankoop van goederen.**

- a Maak telkens een keuze bij de volgende aankopen door het bolletje in te kleuren. Houd rekening met de noodzakelijkheid en de duurzaamheid van je aankoop.
- b Geef een argument voor je keuzes.

een refurbished smartphone

OF

een nieuwe smartphone

ARGUMENT _____

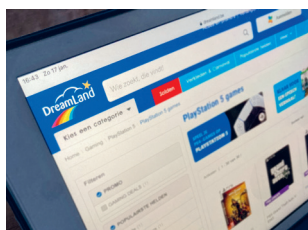
een wegwerp-waterflesje

OF

een herbruikbare waterfles

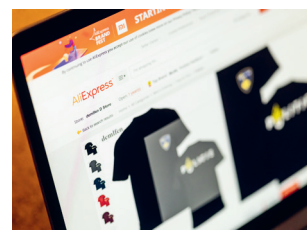
ARGUMENT _____

bestellen bij een Belgische webshop

OF

bestellen bij buitenlandse webshop

ARGUMENT _____

OPDRACHT 6 **Beslis of je de aankopen zou doen in deze situaties.**

Je beste vriend verjaart binnenkort. Je zult zeker een cadeautje kopen, maar wat hij zou willen is echt te duur voor jouw budget. Wat doe je?

doc. 7

_____

_____

_____

Je bent met vrienden op stap en na een paar uurtjes vraagt je vriendin om iets te gaan eten. Je ziet scheel van de honger, maar je hebt nog slechts € 20,00 voor de rest van de maand en het is nog maar de 13de. Ga je eten op restaurant of eet je als je thuis bent?

doc. 8

_____

_____

_____

Budgettaire keuzes

Hoe maak je doordachte budgettaire keuzes?

een persoonlijk budget beheren

overzicht maken van

INKOMSTEN
korte termijn
bv. zakgeld

lange termijn
bv. verjaardagsgeld

UITGAVEN
korte termijn
bv. kleding

lange termijn
bv. smartphone

sparen of lenen?

INKOMSTEN > UITGAVEN

- **sparen**

waarom?

- reserve
- toekomstige aankoop

spaarvormen

- thuis bewaren
- zichtrekening
- spaarrekening
- termijnrekening

INKOMSTEN < UITGAVEN

- spaargeld aanspreken
- geld **lenen**

voldoende **terugbetalingscapaciteit?**
= maandelijkse inkomsten
- maandelijkse uitgaven

goede keuzes maken

- noodzakelijk?
- duurzaam?

Leef je in een van deze situaties in en maak budgettaire keuzes.

Inkomsten en uitgaven van Lisa

inkomsten deze maand

- zakgeld: € 75,00

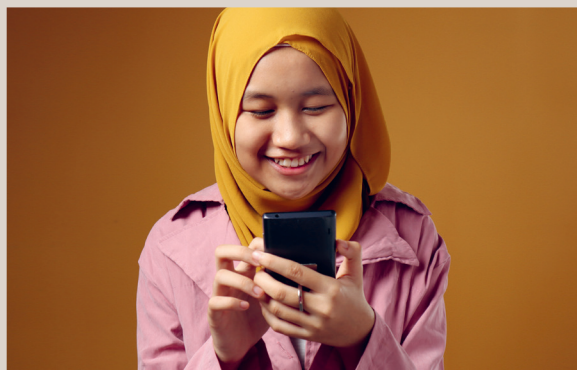
uitgaven deze maand

- **gsm-abonnement**: € 15,00
- **eten en drinken**: € 10,00
- **uitgaan**: € 20,00

geld op de spaarrekening

- € 235,55

Lisa spaart voor een nieuwe smartphone: € 344,95.

DOC. 1

Inkomsten en uitgaven van Sepp

inkomsten deze maand

- zakgeld: € 25,00 per maand
- weekendwerk: € 110,00 per maand

uitgaven deze maand

- **gsm-abonnement**: € 20,00
- **eten en drinken**: € 15,00
- **uitgaan**: € 55,00
- **games**: € 15,00

geld op de spaarrekening

- € 396,75

Sepp spaart om een nieuwe spelconsole te kopen: € 299,00.

DOC. 2

- 1 In welke jongere ga jij je inleven? Zet een kruisje bij Lisa of Sepp.
- 2 Markeer in de uitgaven van Lisa of Sepp een voorbeeld van een eenmalige kost in het groen en een terugkerende kost in het blauw.
- 3 Zet de inkomsten en uitgaven van Lisa of Sepp op de juiste plaats in de tabel.

	INKOMSTEN	UITGAVEN
korte termijn	<i>zakgeld (Lisa/Sepp)</i>	<i>gsm-abonnement (Lisa/Sepp)</i>
	<i>weekendwerk (Sepp)</i>	<i>eten en drinken (Lisa/Sepp)</i>
		<i>uitgaan (Lisa/Sepp)</i>
		<i>games (Sepp)</i>
lange termijn		<i>aankoop smartphone (Lisa)</i>
		<i>aankoop spelconsole (Sepp)</i>

4 Is het budget in evenwicht? Bereken het budget voor deze maand.

	Lisa	Sepp
1 inkomsten	€ 75,00	€ 135,00
2 uitgaven	-€ 45,00	-€ 105,00
3 Hoeveel heeft hij/zij over/tekort?	€ 30,00	€ 30,00
4 Is het saldo positief?	ja	ja

5 Ze gaan elk een namiddag op stap met vrienden. Welk keuzes zou je maken in hun plaats? Verantwoord je keuzes met een kernwoord.

hamburger met friet

kleding

ijsje

frappuccino

zak snoep

blikje frisdrank

pizza

sneakers

6 Wat is de totale prijs van de keuzes die je maakte voor Lisa en voor Sepp?

persoonlijk antwoord, afhankelijk van de keuzes die je maakte

7 Had je genoeg zakgeld om de keuzes te betalen deze maand?

Ja. Hoeveel zakgeld is er nog over?

persoonlijk antwoord, afhankelijk van de keuzes die je maakte

Nee. Hoeveel geld heb je tekort?

persoonlijk antwoord, afhankelijk van de keuzes die je maakte

8 Als je niet genoeg zakgeld had deze maand, hoe zou je dat dan oplossen?

Ik zou het spaargeld aanspreken.

Ik zou geld lenen bij vrienden.

Ik zou geld lenen bij mijn ouders.

9 Zijn de aankopen die je deed noodzakelijk en duurzaam? Leg uit waarom wel/niet.

Noodzakelijk? JA/NEE

In de opgave stond niet dat Lisa en Sepp nieuwe kleren of sneakers nodig hebben.

Noodzakelijk waren de aankopen dan ook niet.

Duurzaam? JA/NEE

– De kleding en de sneakers gaan langer mee en kunnen duurzaam zijn. Al weet je ook niet in welke omstandigheden ze gemaakt zijn en of er bijvoorbeeld biologisch katoen wordt gebruikt.

– De andere aankopen verbruik je meteen en zijn ook niet zo duurzaam, want er komt heel wat wegwerpverpakking bij kijken.

10 De ouders van Lisa en van Sepp verliezen hun werk en kunnen even geen zakgeld meer geven. Welke keuzes zou je dan anders maken deze maand? Is er ook een mogelijkheid om je inkomsten te verhogen?

Lisa en Sepp zouden bepaalde uitgaven kunnen schrappen. Lisa zou een weekendjob kunnen zoeken en Sepp zou nog wat meer kunnen gaan werken.

11 Bij wie vinden Lisa en Sepp tips om hun budget in evenwicht te krijgen?

– vriend of familielid

– professionele hulp: eerstehulpbijschulden.be, CAW, OCMW

©2021, Pelckmans Uitgevers nv
pelckmans.be
Brasschaatsteenweg 308, 2920 Kalmthout, Belgique

Budgettaire keuzes maakt deel uit van volgende uitgaves van Pelckmans:
Maatschappelijke en economische vorming
Maatschappelijke en economische vorming Concreet
Financiële en economische vorming
Financiële en economische vorming Concreet

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, op welke wijze ook, zonder de uitdrukkelijke voorafgaande en schriftelijke toestemming van de uitgever, behalve in geval van wettelijke uitzondering. Informatie over kopieerrechten en de wetgeving met betrekking tot de reproductie vindt u op www.reprobel.be.

All rights reserved. No part of this book may be reproduced, stored or made public by any means whatsoever, whether electronic or mechanical, without prior permission in writing from the publisher.

